6.5.2025

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi
Asia: O 19/2025 vp Huoltovarmuus ruoantuotannossa ja vesihuollossa

KESKO OYJ:N LAUSUNTO HUOLTOVARMUUDESTA RUOANTUOTANNOSSA JA VESIHUOLLOSSA

Kesko Oyj kiittää maa- ja metsätalousvaliokuntaa mahdollisuudesta antaa asiassa lausunto.

Kesko on huoltovarmuuskriittinen organisaatio, joten meillä on pitkät perinteet varautumisessa eri tyyppisiin tilanteisiin. Päivittäistavarakaupan toimijan näkökulmasta ruoan huoltovarmuuteen liittyvässä keskustelussa on huomioitava seuraavat asiat:

1. **Tärkeintä on, että koko suomalainen ruokaketju toimii**
2. **Hyvin toimiva ja vahva kotimainen ruokakauppa on keskeisessä roolissa ruoan saatavuuden turvaamisessa**
3. **Kaupan kyky toimia kriisitilanteissa on nähty myös poikkeusoloissa viime vuosien aikana**

Keskon tehtävänä on huolehtia ruoan saatavuudesta

Huoltovarmuuteen liittyvissä asioissa Suomessa kriisitietoisuus on korkealla tasolla ja muun muassa erilaisia yhteistyöfoorumeita on kattavasti rakennettu. **Huoltovarmuuden operatiiviset toimenpiteet ovat usein yritysten vastuulla**, ja elintarvikejakeluun ja -saatavuuteen liittyvässä huoltovarmuuden turvaamisessa Keskolla on keskeinen asema yhteiskunnassamme - **noin kolmannes Suomessa syötävästä ruoasta kulkee Keskon logistiikan kautta**. Tämä tarkoittaa, että teillämme liikkuu päivittäin 700 nuppikuormallista kuljetuksia eri puolille maata.

Käytännön tasolla varmistamme ruoan saatavuuden kaikissa olosuhteissa seuraavin keinoin:

- **Kattava kauppaverkosto**
- **Luotettava logistiikka**
- **Laadukkaat tavarantoimittajat**
- **Varmuusvarastot tilanteen ja mahdollisuuksien mukaan**

Kesko pystyy vaikuttamaan ennen kaikkea kauppaverkostoon ja logistiikan toimivuuteen. Esimerkiksi **varautumalla riittävään sähkönsaatavuuteen ja it-järjestelmien toimivuuteen myös mahdollisissa poikkeustilanteissa, joiden lisäksi logistiikassa on varmistettava riittävät polttoainevarannot.** Varmuusvarastointia kyetään nykymuodossa toteuttamaan joksikin aikaa keskusvarastoissa ja kauppaverkostossa. Varmuusvarastoinnissa on huomioitava, että elintarvikkeiden säilyvyyksissä on huomattavaa vaihtelua, eikä myöskään liiketaloudellisesta näkökulmasta ole mahdollista erittäin kattavaa varmuusvarastoa ylläpitää. Mikäli kattavampia varmuusvarastoja halutaan rakentaa, tulisi siihen suunnata julkista rahoitusta ja koordinointia.

Lisäksi kotimaisessa foodservice-sektorissa toimivalla Kesprolla on tärkeä rooli ruoan huoltovarmuuden ylläpitäjänä. Kespron julkishallinnon asiakkuuksiin kuuluu kouluja, päiväkoteja, sairaaloita ja terveyskeskuksia. **Mahdollisten häiriötilanteiden varalle on tehty priorisointi, jolla pyritään varmistamaan tarvittavat toimitukset kaikissa tilanteissa. Konkreettisena toimenpiteenä Kespron vararuokakonsepti**, joka koostuu pitkään lämpimässä säilyvistä tuotteista ja jolla vastataan julkissektorin varautumisvelvoitteeseen. Vararuokakonseptin tuotteita on jatkuvasti saatavilla keskusvarastolla erillisessä puskurivarastossa. Julkissektorin toimijoita suositellaan varautumaan sähkökatkoihin ja muihin ongelmatilanteisiin vähintään kahden päivän heti käyttövalmiilla ruokatarpeilla.

Suomen ruokaketju Keskon näkökulmasta

Yllä mainitut kokonaisuudet edellyttävät ruokaketjun toimijoiden hyvää yhteistyötä. **Ruokaketjussa elintarviketeollisuus on päivittäistavarakaupalle merkittävä kumppani, esimerkiksi Keskon päivittäistavarakaupan sopimuksista 98 prosenttia on solmittu valmistajien kanssa.** Olemme sitoutuneet tekemään töitä suomalaisen ruokaketjun menestyksen puolesta niin päivittäisessä liiketoiminnassa kuin huoltovarmuuteen liittyvissä toimenpiteissä. K-ruokakaupoista myydystä ruoasta lähes 80 % on suomalaista alkuperää.

Valmius huolehtia huoltovarmuudesta tarkoittaa myös, että päivittäisen liiketoiminnan on sujuttava. Vahvat kotimaiset ruokakaupan toimijat takaavat parhaiten, että myös kriisitilanteissa elintarvikkeet ja muut päivittäistavarat ovat kuluttajien ja ruokahuollon toimijoiden ulottuvilla. Ruoan osuus kotitalouksien tuloista on 12-19 %, jonka myötä kuluttajat ovat hintatietoisia ja alan hintakilpailu on kovaa. Kilpailu on kiristynyt viime vuosien aikana entisestään.

Elintarviketeollisuuden ollessa meille tärkeä kumppani niin tavarantoimittajana kuin sopimusvalmistajana, haluamme varmistaa molempia osapuolia palvelevan yhteistyön. **Keskolla on aina valmius ja toimittajalla on oikeus avata sopimusneuvottelut. Sopimustemme perusteella tavarantoimittajalla on oikeus milloin tahansa ilmoittaa halustaan avata hintaneuvottelut esimerkiksi raaka-ainekustannusten nousun vuoksi.**

Kesko on poikkeustilanteissa reagoinut oma-aloitteisesti tuotantokustannusten nousuun. Viime kustannuskriisissä Kesko avasi hintaneuvottelut usean sadan tavaratoimittajan kanssa niissä tuoteryhmissä, joissa jalostusaste oli vähäisintä ja teollisuuden yhteys alkutuotantoon suorin.

Esimerkkejä huoltovarmuuden yhteistyöhankkeista

TOIMIVA-projekti

- Laajassa projektissa kaupan häiriönsietokykyä kehitetään varustamalla noin 300 päivittäistavaramyymälää ympäri Suomen valmiuksilla hyödyntää varavoimaa laajan ja pitkän sähkökatkoksen varalta.
- Maailman talousfoorumi World Economic Forum nosti raportissaan ”Building a Resilient Tomorrow: Concrete Actions for Global Leaders” projektin maailmanlaajuisten kriisinkestävyyttä parantavien edelläkävijöiden joukkoon.
- Projektin ansioiksi mainitaan 95 % Suomen väestöstä kattavan, myös häiriötilanteissa toimivan päivittäistavaramyymälöiden verkoston rakentamisen sekä hyvin läpiviedyn pilottiprojektin.

Päivittäistavarakauppa ry:n kauppa- ja jakelupooli

- Kauppa- ja jakelupoolin tehtävänä on kehittää yhdessä yritysten kanssa varautumista erilaisiin häiriötilanteisiin varautumissuunnitelmin ja harjoituksin.
- Lisäksi kauppa- ja jakelupooli toimii yhteistyössä ruokapalvelu-, elintarviketeollisuus- ja alkutuotantopoolin kanssa, jotta saadaan käsitys elintarvikehuollon kokonaistilanteesta.

Harri Hovi
Johtaja, tavarakauppa ja vastuullisuus
Päivittäistavarakauppa
Kesko Oyj

Jyrki Tomminen
Johtaja, toimitusketjun ohjaus ja logistiikka
Päivittäistavarakauppa
Kesko Oyj